

**JEDNOSTKI PAN
W LUBLINIE****50 lat Instytutu Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN w Lublinie**

Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN w Lublinie powstał w 1968 r., początkowo jako Zakład Agrofizyki, z inicjatywy prof. dr. hab. Bohdana Dobrzańskiego polskiego uczonego, gleboznawcy, rektora dwóch lubelskich uczelni. Działalność swoją rozpoczynał w trudnych warunkach. Z dostępnych materiałów i przekazywanych informacji wynika, że inicjator powołania zakładu, profesor Bohdan Dobrzański, czł. rzecz. PAN dążył, aby w naukach rolniczych wprowadzać metody badawcze charakterystyczne dla nauk ścisłych, takich jak fizyka, chemia, matematyka i biologia. Dlatego też w 1968 roku rozpoczął starania, aby na bazie Zakładu Podnoszenia Żyzności Gleb Uprawnych PAN w Chylicach utworzyć Zakład Agrofizyki. Tym samym rozpoczął się proces tworzenia interdyscyplinarnej specjalności naukowej, jaką jest agrofizyka - fizyka stosowana w naukach rolniczych. Profesor Bohdan Dobrzański został też pierwszym kierownikiem zakładu, a ponieważ ideę powstania Zakładu Agrofizyki PAN wspierały władze ówczesnej Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie oraz Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, to Zakład został ulokowany w dwóch wydzielonych pomieszczeniach Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie, w budynku przy ulicy Króla Stanisława Leszczyńskiego. Pomimo skromnych warunków lokalowych w Zakładzie rozpoczęto nabór kadry naukowej. Zatrudnieni zostali m.in. późniejsi profesorowie: Ryszard Walczak, Marek Malicki, Janusz Stawiński i Krystyna Konstankiewicz, a zastępcą kierownika Zakładu do spraw naukowych został docent Ignacy Dechnik. W roku 1972 do Zakładu dołączył docent Jan Gliński, który w roku 1974 uzyskał tytuł profesora. W roku 1980 funkcję kierownika objął profesor Ignacy Dechnik, a od roku 1982 do roku 2003 kierownikiem Zakładu, a później dyrektorem Instytutu Agrofizyki, był profesor Jan Gliński. Lata 70-te to czas, w którym pozyskano od miasta kilka lokali, w których ulokowano administrację – Krakowskie Przedmieście oraz pracownie Zakładu – ul. Przemysłowa i Próchniaka. W tym czasie rozpoczęto również budowę budynku przy ulicy Doświadczalnej. Budynek ten ukończono w roku 1977, co w sposób zdecydowany przyczyniło się do poprawy warunków pracy w Zakładzie. W tym okresie badania naukowe koncentrowały się na zastosowaniu metod charakterystycznych dla nauk ścisłych w rolnictwie. W roku 1986 Zakład Agrofizyki został przekształcony w Instytut Agrofizyki, a w roku 1987 oddany został do użytku obecny główny budynek Instytutu. W tym roku dyrekcja, administracja i wszystkie jednostki naukowe Instytutu zostały przeniesione na ulicę Doświadczalną, co w sposób zdecydowany poprawiło komfort pracy. W 1989 r. Instytut uzyskał prawo nadawania stopnia naukowego doktora nauk rolniczych w zakresie agrotechniki, a z

chwila zmiany wykazu dziedzin i dyscyplin naukowych - w zakresie agronomii. W 1992 r. Instytut uzyskał uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie agronomii – agrofizyki. W roku 1990 Instytutowi nadano imię założyciela prof. dr. hab. Bohdana Dobrzańskiego. W roku 1998 Instytut uzyskał osobowość prawną i został wpisany do rejestru instytutów Polskiej Akademii Nauk. Koniec XX wieku to intensywne prace w Instytucie, m.in. nad rozwojem technik pomiarowych do monitorowania stanu środowiska. Zespół pod kierunkiem prof. Marka Malickiego rozwijał technologię TDR, co zaowocowało nawiązaniem współpracy z wieloma ośrodkami naukowymi w Europie i na świecie. Inne zespoły naukowe również intensywnie pracowały nad rozwojem metod umożliwiających opis i modelowanie procesów transportu i akumulacji masy i energii w systemie gleba-roślina-atmosfera.

Koniec lat 90-tych XX wieku i początek XXI wieku zaowocował szerokim otwarciem Instytutu na naukę europejską i światową. W tym czasie rozpoczęto realizację pierwszych projektów europejskich, takich jak EURO-ACCESS czy Centrum Doskonałości AGROPHYSICS. W roku 2003 funkcję dyrektora Instytutu objął prof. Ryszard Walczak czł. koresp. PAN. Nastąpił w tym czasie dalszy rozwój Instytutu, co przyczyniło się do przyznania kategorii naukowej A podczas pierwszej parametryzacji w roku 2004. Dużym krokiem na drodze rozwoju Instytutu było utworzenie studiów doktoranckich. Zadania tego w roku 2004 podjęła się prof. Krystyna Konstankiewicz i należy zaznaczyć, że wywiązała się z niego znakomicie. W ciągu 15 lat istnienia studiów doktoranckich wypromowano około 60 doktorów.

W roku 2006, po tragicznej śmierci prof. Ryszarda Walczaka, funkcję dyrektora objął prof. Józef Horabik i pełnił ją do maja roku 2015. Okres ten to realizacja 3 infrastrukturalnych projektów w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, w wyniku czego nastąpiła gruntowna modernizacja budynków Instytutu oraz wyposażenie go w najnowocześniejszą aparaturę naukowo-badawczą. Zaowocowało to rozwojem dotychczasowych i powstaniem nowych kierunków badawczych oraz zwiększeniem komfortu pracy kadry naukowej i administracji. W roku 2013 Instytut w wyniku przeprowadzonej oceny parametrycznej uzyskał kategorię naukową A.

W roku 2015 stanowisko dyrektora Instytutu objął prof. Cezary Sławiński. W wyniku podjętych działań promujących jakość badań naukowych wśród pracowników w wyniku oceny parametrycznej przeprowadzonej w roku 2017 instytut otrzymał kategorię naukową A+.

Instytut Agrofizyki PAN jest dzisiaj uznaną placówką naukowo-badawczą w kraju i za granicą wyposażoną w najnowszą aparaturę, w której pracuje bardzo dobrze wykształcona interdyscyplinarna kadra naukowa.

Prowadzone w Instytucie interdyscyplinarne badania podstawowe mają na celu poznanie procesów transportu masy i energii w systemie gleba-roślina-atmosfera oraz czynników związanych z jakością gleby, jakością roślinnych surowców rolniczych i przetwarzaniem ich na cele żywieniowe i energetyczne.

Badania aplikacyjne skoncentrowane są na opracowywaniu i doskonaleniu metod i urządzeń do oceny i monitorowania gleby, rolniczych surowców roślinnych, emisji gazów oraz technologii produkcji żywności i przetwarzania biomasy na cele energetyczne lub wytwarzania nowych biomateriałów i bioproduktów.

Badania i prace rozwojowe realizowane są w trzech głównych obszarach:

- Środowisko rolnicze: badania podstawowe i aplikacyjne dotyczące jakości środowiska glebowego, wzrostu roślin i obiegu masy i energii w systemie gleba-roślina-atmosfera oraz metod i narzędzi do jego monitorowania.
- Żywność: badania podstawowe i aplikacyjne w zakresie jakości rolniczych surowców roślinnych oraz metod i narzędzi do ich oceny.
- Bioenergia i biomateriały: badania podstawowe i aplikacyjne dotyczące wykorzystania rolniczych surowców roślinnych na cele energetyczne oraz wytwarzania nowych biomateriałów.

Instytut prowadzi szeroką współpracę naukową z ponad 70 ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą. W ciągu ostatnich 20 lat w Instytucie realizowano ponad 180 projektów badawczych krajowych i międzynarodowych.

Aktualnie w Instytucie zatrudnionych jest 110 osób z czego około 70 to pracownicy naukowcy. Obok interdyscyplinarnej tematyki badawczej, cechą wyróżniającą Instytut Agrofizyki jest również interdyscyplinarna i młoda kadra naukowa. Podstawowe wykształcenie pracujących w Instytucie naukowców to m. in. fizyka, chemia, matematyka i biologia. Kadra ta specjalizowała się w naukach rolniczych uzyskując stopnie i tytuły naukowe doktora, doktora habilitowanego i profesora nauk rolniczych w zakresie agronomii-agrofizyki. Tak wyspecjalizowani i przygotowani naukowcy prowadzą unikalne badania charakteryzujące się wykorzystaniem wiedzy w zakresie metod badawczych nauk technicznych i ścisłych. Można zatem stwierdzić, że prowadzone w Instytucie badania wykorzystują wiedzę z fizyki, fizykochemii i biologii do rozwiązywania aktualnych problemów rolnictwa.

Cezary Sławiński

Prof. Cezary Sławiński jest dyrektorem Instytutu Agrofizyki PAN.